

Лектор дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ШКІДНИКИ І ЗБУДНИКИ ХВОРОБ ДЕРЕВНИХ ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИН»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр

Спеціальність 206 Садово-паркове господарство

Освітня програма «Садово-паркове господарство»

Рік навчання 2024-2025, семестр 5

Форма навчання денна

Кількість кредитів ЄКТС 5

Мова викладання українська

Пузріна Н.В..

npuzrina@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1559>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс відноситься до циклу професійно-орієнтованих дисциплін, яка розвиває фахову компетентність бакалаврів щодо патологій та пошкоджень у рослин, і забезпечує комплексне розуміння майбутніми спеціалістами садово-паркового господарства складних взаємовідносин між рослиною, середовищем та патологічним організмом.

Метою вивчення дисципліни є професійна підготовка бакалаврів зі спеціальності "Садово-паркове господарство" у галузі захисту об'єктів садово-паркового господарства від збудників інфекційних захворювань, шкідливих комах та несприятливих факторів навколишнього середовища. У курсі дисципліни "Шкідники і збудники хвороб деревних декоративних рослин" вивчаються основні види збудників хвороб, комах-фітофагів, системи заходів боротьби з ними з метою запобігання шкоди для декоративно-квіткових рослин та насаджень садово-паркового господарства.

Компетентності навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК)

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові (спеціальні) компетентності (СК)

СК 1. Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо).

СК 8. Здатність безпечно використовувати агрохімікати й пестициди, беручи до уваги їх хімічні і фізичні властивості та вплив на навколишнє середовище.

СК 11. Здатність зберігати та охороняти біологічне різноманіття на об'єктах садово-паркового господарства, підвищувати їх екологічний потенціал.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

ПРН 4. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.

ПРН 5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/ лабораторні/пра ктичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінюва ння
5 семестр				
Модуль 1				
Тема 1. Природа і класифікація хвороб декоративних рослин	2/4/4	Знати сучасні завдання захисту зелених насаджень від збудників хвороб декоративних рослин. Аналізувати взаємозв'язок між збудником, рослиною та навколишнім середовищем. Розрізняти дію антропогенних факторів на ріст та розвиток рослин в зеленому господарстві. Знати класифікацію та типи хвороб.	Здача лабораторної/практичної роботи	5
Тема 2. Основні збудники хвороб декоративних рослин	2/4/4	Розрізняти морфологічні особливості грибів, їх живлення. Вивчити шляхи розповсюдження та проникнення інфекції у рослину. Знати будову вегетативного тіла гриба, видозміни гіфів та міцелію.	Здача лабораторної/практичної роботи та виконання самостійної роботи	5
Тема 3. Розмноження грибів	2/-/4	Розрізняти вегетативне, безстатеве та статеве розмноження грибів.	Здача лабораторної/практичної роботи	5
Разом	6/8/12			15
Модуль 2				
Тема 4. Хвороби плодів, бульб, цибулин і насіння деревних, кущових і квіткових рослин	2/-/4	Знати основні симптоми прояву та збудників наступних хвороб: муміфікація насіння, гнилі плодів, бульб, цибулин та насіння, іржа шишок, плямистості плодів і насіння, пліснява плодів і насіння.	Здача практичної роботи	5
Тема 5. Хвороби сходів і сіянців деревних, кущових і квіткових рослин.	2/-/4	Знати основні симптоми прояву та збудників хвороб сходів і сіянців деревних, кущових і квіткових рослин.	Здача практичної роботи	5
Тема 6. Хвороби хвої та листя деревних, кущових та квіткових рослин.	2/-/4	Знати основні симптоми прояву та характеристику головних збудників хвороб хвої та листя деревних та кущових рослин. Характеристика основних збудників хвороб хвої та листя деревних та кущових рослин.	Здача практичної роботи	5

Тема 7. Некрозні, судинні, ракові та гнилеві хвороби гілок і стовбурів деревних рослин.	2/2/6	Знати основні симптоми прояву та характеристику головних збудників некротичних, судинних та ракових хвороб.	Здача практичної роботи. Написання тестів	5
Разом	8/2/18			20
Модуль 3				
Тема 8. Введення в ентомологію. Зовнішня будова комах.	2/2/-	Розрізняти шкоду, яка наноситься шкідливими комахами декоративним деревним рослинам. Використовувати захист від шкідливих комах як складову комплексу з охорони природи. Знати будову тіла і окремих його частин як результат пристосування комах до умов зовнішнього середовища.	Здача лабораторної роботи	2
Тема 9. Внутрішня будова комах.	2/2/-	Знати будову внутрішніх органів і їх функції. Шкіра і її придатки. Встановити роль симбіотичних мікроорганізмів і травлення деяких комах. Розрізняти живлення, виділення, дихання як складові частини обміну між організмом і зовнішнім середовищем. Розуміти роль умовних рефлексів в еволюції комах.	Здача лабораторної роботи та виконання самостійної роботи	3
Тема 10. Розмноження, розвиток і життєві цикли комах. Біологія комах.	2/2/-	Знати життєвий цикл комах. Розрізняти неповне та повне перетворення, їх видозміни. Вивчити способи розмноження: відкладка запліднених яєць, живородіння, партеногенез і чергування поколінь, поліембріонія, педогенез. Розрізняти типи яєць і кладок, типи личинок і лялечок. Аналізувати генерацію і життєвий цикл розвитку, діапаузу.	Здача лабораторної роботи.	5
Тема 11. Систематика та класифікація комах	2/2/-	Ознайомитися з основними систематичними категоріями. Розрізняти вид і внутрішньовидові форми (підвид, екотип, популяція, форма). Знати характеристику типу членистоногих та класу комах і її відмінність від	Здача лабораторної роботи	5

		класів ракоподібних, павукоподібних, багатоніжок. Знати і розрізняти основні ряди і родини (напівтвердокрилі, прямокрилі, твердокрилі, сітчастокрилі, перетинчастокрилі, лускокрилі, рівнокрилі).		
Разом	8/8/-			15
Модуль 4				
Тема 12. Хвосята листогризучі шкідники.	2/4/-	Вивчити основних шкідників хвої: шовкопряд сосновий, совка соснова, п'ядун сосновий, шовкопряд-монашка, пильщики. Вивчити основних шкідників листя: непарний і кільчастий шовкопряди, золотогоуз, листовійки зелена дубова і глодова, вербова хвилівка, п'ядун зимовий, обдирало і інші, американський білий метелик, дубова чубатка, похідний дубовий шовкопряд, білан жилкуватий, дубова широколінійна і вербова павутинна молі.	Здача лабораторної роботи.	5
Тема 13. Ствобурові шкідники	2/2/-	Вивчити загальну характеристику ствобурових шкідників. Вивчити основних короїдів хвойних порід: великий сосновий лубоїд, малий сосновий лубоїд, шести зубчастий короїд, смугастий деревинник, вершинний короїд, короїд-типограф, короїд-двійник, короїд-гравер, великий ялиновий лубоїд. Вивчити основних короїдів листяних порід: дубовий заболонник, короїд західний непарний, руйнівник або великий в'язовий заболонник, березовий заболонник, великий ясеневий лубоїд, малий або рябий, ясеневі лубоїди. Вивчити характеристики основних видів вусачів: чорний сосновий, сірий довговусий, коротковусий	Здача лабораторної роботи.	5

		(кореневий), малий чорний ялиновий, дубовий, тополевий або великий осиковий скрипун; златок: синя, чорна чотирьохцяткова, двоплямиста вузькотіла, дубова бронзова, зелена вузькотіла; рогохвостів: дубова ксифідрія (довгошій), великий, синій або малий, березовий.		
Тема 14. Шкідники коріння та молодих насаджень	2/2/-	Ознайомитися з загальною характеристикою групи: видовий склад, фенологія, екологія, біологічні особливості, характер поширення та пристосування до життя в ґрунті. Проаналізувати вплив ґрунтових умов на розвиток корневих шкідників. Вивчити видовий склад хрущів: травневі, строкатий, волосистий, червневий, кузьки, коренегризи, квіткоїди. Вивчити видовий склад родин коваликів, чорнишів та строки розвитку. Вивчити основних шкідників бруньок і пагонів: пагов'юни зимуючий, літній, центральної бруньки і смолівщик; хвої: хермеси зелений і ранній ялиново-модриновий; листя: тополевий і осиковий листоїди, дубовий блошак, шпанська мушка, горіхотвірки - шишкова і яблукоподібна, попелиця в'язово-злакова, строката дубова.	Здача лабораторної роботи.	5
Тема 15. Методи захисту декоративних деревних рослин. Моніторинг	4/4/-	Проаналізувати основні методи захисту від шкідників і збудників хвороб: біологічний, фізико-механічний метод, хімічний метод, генетичний та інтегрований. Вивчити способи застосування хімічних препаратів: обприскування, фумігація, аерозольна обробка, токсичні пояси і ін. Форми препаратів:	Здача лабораторної роботи. Написання тестів.	5

		розчини, емульсії, суспензії, аерозолі, гранульовані і ін. Ознайомитися з основними концепціями карантину рослин. Вивчити фітосанітарний моніторинг.	
Разом	8/12/-		20
Всього за 1 семестр	30/30/30		70
Екзамен			30
Всього за курс			100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний), за відсутності таких причин перескладання модулю (наприклад на вищу оцінку) відбувається тільки шляхом усного опитування студента.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час здачі тестів модулів та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) та наявності індивідуального графіку навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із дирекцією інституту)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Буценко Л. М., Пиріг Т. П. Біотехнологічні методи захисту рослин. Київ: Ліра-К, 2018. 346 с.
- Гойчук А.Ф., Решетник Л.Л. Лісова фітопатологія у визначеннях, рисунках, схемах. Навчальний посібник. Житомир: Полісся, 2015. 224 с.
- Деменко В. М. Захист декоративних і квіткових рослин від шкідників: Навч. посіб. Суми. СНАУ, 2017. 392 с.
- Дмитрик П. М. Фітопатологія. Конспект лекцій. Івано-Франківськ, 2015. 127с.
- Завада М. М. Лісова ентомологія : підручник. Київ: Аграр Медіа Груп, 2017. 404 с.
- Завада М.М. Лісова ентомологія. К.:КВІЦ, 2007. 186 с.
- Карантинні шкідники і хвороби: хто вони, як їх розпізнати і як боротися? URL: <https://superagronom.com/articles/206-karantinni-shkidniki-i-hvorobi-hto-voni-yak-yih-rozpiznati-i-yak-borotisyu>.
- Кирик М.М, Шевчук В.К., Піковський М.Й., Яколюда С.М., Азіакі С.. Хвороби квіткових і декоративних рослин : навч. посіб. К. : Вид-тво Фенікс, 2019.340 с.
- Кучерявий В.П., Дудин Р.Б., Ковальчук Н.П., Пилат О.С. ДЕРЕВА, чагарники, ліани в ландшафтній архітектурі. Львів: Кварт, 2004.
- Мешкова В.Л., Гамаюнова С.Г., Новак Л.В. Методичні рекомендації щодо обстеження осередків стовбурових шкідників. Харків, 2010. 26 с.

11. Мінухін В. В., Замазій Т. М., Коваленко Н. І. Патогенні гриби. Харків : ХНМУ, 2016. 76 с.
12. Національна мережа інформації з біорізноманіття (Ukrainian Biodiversity Information Network). URL: <http://www.ukrbin.com>.
13. Основи біологічного методу захисту рослин. К: Урожай, 1990. 156 с.
14. Пересипкін В. Ф. Сільськогосподарська фітопатологія. Київ : Аграрна освіта, 1993. 415 с.
15. Писаренко В. М., Писаренко П. В. Захист рослин: фітосанітарний моніторинг, методи захисту рослин, інтегрований захист рослин. Полтава: Типографія, 2007. 256 с.
16. Пузріна Н.В. Шкідники і збудники хвороб деревних декоративних рослин. Частина 1. К.: редакційно-видавничий центр НУБіП, 2020. 571 с.
17. Пузріна Н.В. Шкідники і збудники хвороб деревних декоративних рослин. Частина 1. К.: редакційно-видавничий центр НУБіП, 2023. 674 с.
18. Пузріна Н.В., Бойко Г.О. Зошит для лабораторних та практичних робіт. К. : редакційно-видавничий центр НУБіП України, 2022. 68 с.
19. Пузріна Н.В., Мешкова В.Л. Шкідники і збудники хвороб деревних декоративних рослин. Частина 2. К.: редакційно-видавничий центр НУБіП, 2024. 219 с.
20. Пузріна Н.В., Сендзюк В.А. Шкідники і збудники хвороб деревних декоративних рослин. Робоча програма та методичні поради до виконання лабораторних робіт та самостійної роботи для студентів ОС Бакалавр спеціальності 206 Садово-паркове господарство. К. : редакційно-видавничий центр НУБіП України, 2020. 50 с.
21. Рекомендації із комплексного захисту лісових культур від комах-шкідників коріння. Відпов. укладач В. Л. Мешкова. Методичні вказівки з вирощування лісових культур та захисту їх від шкідників і хвороб. Харків : УкрНДЦЛГА, 2008. 12 с.
22. Рекомендації щодо комплексного лісопатологічного обстеження насаджень для виявлення нових інвазійних шкідливих організмів та їхнього впливу на стан насаджень. відповід. укладач В. Л. Мешкова. Харків : УкрНДЦЛГА, 2020. 22 с.
23. Циліурік А. В., Шевченко С. В. Лісова фітопатологія. Київ : КВІЦ, 2008. 464 с.
- 24.